

Asiantuntijalausunto koskien esitettyä valtion korvausta sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen 2026

Juha Paloneva, toimialuejohtaja, erikoislääkäri, dosentti
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde, OYS sairaalapalvelut ja ensihoito
puh. 040 318 6581, juha.paloneva@pohde.fi

Hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 esitetään valtion korvausta sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen pienennettäväksi 18,1 miljoonalla eurolla (noin 17 %) verrattuna vuoteen 2025.

Erityisesti määrärahalla tuetaan lääkäri- ja hammaslääkärikoulutusta hyvinvointialueilla, joissa on yliopistollinen sairaala ja HUS-yhtymää sekä ei-yliopistollisia keskussairaaloita. Rahoitus on tarkoitettu käytettäväksi erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon erikoislääkärikoulutukseen, lääkäreiden ja hammaslääkäreiden perustutkintokoulutuksen kustannuksiin, opetusinfrastruktuuriin ja eräiden muiden sote-ammattilaisten harjoittelukustannuksiin.

Lääkärin perustutkintokoulutuksen klininen vaihe toteutetaan pääosin yliopistosairaaloissa. Lisäksi keskussairaaloihin hajautetulla kliinisellä opetuksella on yhä suurempi merkitys lääkärikoulutuksessa, johtuen yliopistojen aloituspaikkamäärien lisäämisen vuoksi kasvaneista opetusryhmistä ja opetushenkilöstön riittämättömyydestä. Erikoislääkärikoulutuksesta noin puolet toteutetaan yliopistosairaaloiden ulkopuolella, pääosin keskussairaaloissa, joiden koulutustehtävä on suuri.

Valtion korvaus jakautuu siten, että suhteellisesti suurempi osuus maksetaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle hyvinvointialueelle sekä HUS-yhtymälle kuin muille hyvinvointialueille. Pääosa valtion korvauksesta kohdentuu erikoislääkärikoulutukseen sekä lääketieteen perustutkintokoulutuksen infrastruktuuriin ja harjoitteluun.

Esimerkkejä valtion korvauksen suuruudesta ja käytöstä:

- 1) Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (väestöpohja 418 000) ylläpitää Oulun yliopistollista sairaalaa. Pohteelle vuonna 2025 maksettava valtion korvaus on noin 11,2 miljoonaa euroa, joka vuonna 2026 pienenesi noin 2 miljoonaa euroa. Määrärahan käyttö Pohteella kohdentuu mm. opetushenkilöstön palkkakustannuksiin (yliopiston professorien sivuvirat sairaalassa), perustutkintoharjoittelukorvauksiin, yleislääketieteen erityiskoulutukseen, opetustilakustannuksiin, kirjasto-, tietokanta- ja informaatiopalveluihin, terveyskeskuslääkäreiden täydennyskoulutukseen sekä muuhun koulutusinfrastruktuuriin.
- 2) Keski-Suomen hyvinvointialue (väestöpohja 272 000) ylläpitää ei-yliopistollista laajan päivystyksen keskussairaala. Valtion korvaus vuonna 2025 on noin 2 miljoonaa euroa, joka vuonna 2026 pienenesi esityksen mukaan noin 340 000 eurolla. Yleislääketieteen ja erikoissairaanhoidon erikoislääkärikoulutusta määrärahalla tuetaan aluehallintoviraston maksamalla koulutuskustannuksiin kohdentuvalla tuella, joka vuonna 2025 on noin 830 €/kk koulutettavaa kohti. Määrärahasta noin 1/3 kohdennetaan perusterveydenhuoltoon ja 2/3 erikoissairaanhoidon (2/3) erikoistuvien lääkäreiden koulutuskustannuksiin.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Koulutusinfrastruktuuri muodostuu pääosiltaan kiinteistä kustannuksista, joissa ei ole mahdollisuutta nopeisiin korjausliikkeisiin. Esitetty valtionkorvauksen pienentäminen 17 %:lla (18,1 miljoonaa eurolla) tulisi kohdentumaan niihin kustannuksiin, joihin hyvinvointialue voi talousarviokaudella tosiasiallisesti vaikuttaa. Käytännössä tämä tarkoittaa yleislääketieteen ja erikoissairaanhoidon erikoislääkärikoulutettavien sekä lääkärin perustutkintoharjoittelijoiden määrän merkittävää vähentämistä, jolloin palkkakustannukset muodostavat supistuvan rahoituksen kompensatiomekanismin. Erikoistuvien lääkäreiden työpanos muodostaa keskeisen tukipilarin palvelujärjestelmämme päiväaikaisessa ja päivystysaikaisessa toiminnassa. Katson erikoistumiskoulutukseen osoitetun valtionrahoituksen supistamisen olevan palvelujärjestelmämme toiminnalle haitallista.

Liite:

Tiivistelmä hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 (momentti 30.60.33). Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen.

Vuoden 2026 talousarviossa (sivut 87, 731 ja erityisesti 735) tälle momentille esitetään **89 890 000 euroa** kiinteää määrärahaa, joka kohdistetaan seuraaviin käyttötarkoituksiin:

1. **Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus:** Enintään 78 530 000 euroa terveydenhuoltolain (1326/2010) 59, 59 a ja 60 §:n mukaisiin korvauksiin.
2. **Rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyys:** Enintään 400 000 euroa terveydenhuoltolain 60 a §:n mukaisiin koulutuskorvauksiin.
3. **Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistollinen erikoistumiskoulutus:** Enintään 1 000 000 euroa sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 a ja 60 b §:n mukaisiin korvauksiin.
4. **Ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyvä harjoittelu:** Enintään 9 960 000 euroa sosiaalihuoltolain 60 d §:n ja terveydenhuoltolain 60 b §:n mukaisiin harjoittelukorvauksiin.

Määräraha jakautuu tarkemmin:

- **51 130 000 euroa** lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvauksiin hyvinvointialueille, joissa on yliopistollinen sairaala sekä HUS-yhtymälle.
- **24 300 000 euroa** muille terveydenhuollon toimintayksiköille.
- **3 100 000 euroa** erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukseen yliopistoille.
- **1 000 000 euroa** sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistotasoiseen erikoistumiskoulutukseen.
- **400 000 euroa** rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyteen johtavan koulutuksen korvaukseen.
- **9 960 000 euroa** korvaukseen hyvinvointialueille ja muille toimintayksiköille sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyvästä ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta.

Taulukko 1. Hallituksen esitys talousarvioksi 2026 verrattuna 2025

KÄYTTÖTARKOITUS	2025 (€)	ESITYS 2026 (€)	MUUTOS (€)	MUUTOS (%)
Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus (yliopistolliset sairaalat + HUS)	61 700 000	51 130 000	-10 570 000	-17,1
Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus (erityisesti keskussairaalat)	29 400 000	24 300 000	-5 100 000	-17,3
Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutus yliopistot	3 100 000	3 100 000	0	0
Sosiaalihuollon yliopistollinen erikoistumiskoulutus	1 300 000	1 000 000	-300 000	-23
Rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyys	500 000	400 000	-100 000	-20
Ammattikorkeakoulututkintojen harjoittelun korvaus	12 000 000	9 960 000	-2 040 000	-17
Yhteensä	108 000 000	89 890 000	-18 110 000	-16,7

Jyväskylässä, 11.10.2025

Juha Paloneva